

■ Φέρει την σφραγίδα του Ἁγίου Πνεύματος

Ἡ Μουσικὴ τῆς Ὁρθοδοξίας*

Α΄

Η ΜΟΥΣΙΚΗ, τὴν ὁποία χρησιμοποιεῖ ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία κατὰ τὴν θεία Λατρεία Αὐτῆς, ὀνομάζεται Βυζαντινὴ Ἐκκλησιαστικὴ Μουσικὴ.

Βυζαντινὴ λέγεται, διότι ἐμορφοποιήθη καὶ ἐτελειοποιήθη κατὰ τοὺς βυζαντινοὺς χρόνους, Ἐκκλησιαστικὴ δέ, διότι ἐκαλλιεργήθη κυρίως ἐντὸς τοῦ χώρου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ ὑπηρετεῖ ἀνάγκες καθαρῶς λειτουργικῆς.

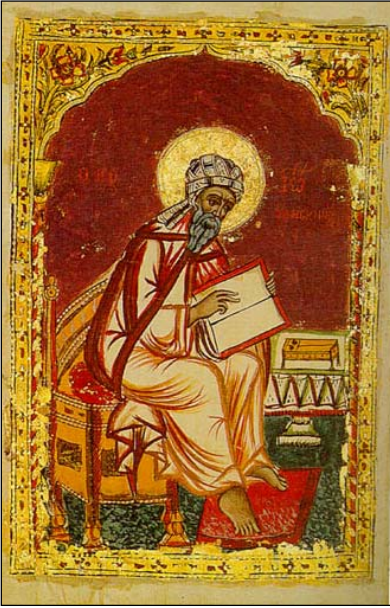
Ἡ Μουσικὴ αὐτὴ, παρ' ὅλες τὶς ἀμφιβολίες καὶ ἀντιρρήσεις ποὺ κατὰ καιροὺς διετυπώθησαν, ἔχει τὶς ρίζες τῆς στὴν ἀρχαία Ἑλληνικὴ Μουσικὴ.

Τὸ ἄκουσμά της εἶναι ἀπλό, σεμνό, ἀλλὰ καὶ μεγαλοπρεπές, ἐξακολουθεῖ δὲ νὰ ἔχη μιὰ ἀρμονία πρωτόγονη, ὅπως ἀκριβῶς ἐννοοῦσε τὴν ἀρμονία ἡ ἀρχαία καὶ ὄχι ὅπως τὴν ἐννοεῖ ἡ Εὐρωπαϊκὴ Μουσικὴ.

* * *

ΦΟΡΕΙΣ τῆς Βυζαντινῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς ὑπῆρξαν ἀνὰ τοὺς αἰῶνες, διάκονοι καὶ ὑπηρέτες τῆς Ἐκκλησίας μας: πρωτοψάλτες καὶ λαμπαδάριοι, δομέστικοι καὶ κανονάρχες, μαῖστορες καὶ μελωδοί, ἀπλοῖ λαϊκοί, ἱερεῖς καὶ πατριάρχες, πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ὁποίους σήμερα περιέχονται στὸ Ἁγιολόγιο τῆς Ὁρθοδοξίας.

Τὸ γεγονός δὲ αὐτὸ δηλώνει καὶ χαρακτηρίζει τὴν μεγάλη ἀξία ποὺ ἔχει ἡ Μουσικὴ αὐτὴ. Ἄνθρωποι μὲ βαθεῖα πνευματικὴ κατάρ-

τισι, μὲ τέλεια μουσικὴ παιδεία καὶ μόρφωσι, καὶ πρὸ πάντων μὲ βαθὺ σεβασμὸ πρὸς τὴν Παράδοσι τῶν Πατέρων, ἐκαλλιέργησαν καὶ ἐκληροδότησαν στὴν Ἐκκλησία τὴν μεγάλη καὶ θεία τέχνη τῆς ὀρθοδόξου ὑμνωδίας.

Πολλὲς φορές ἀκούγονται καὶ γράφονται πολλὰ θαυμαστὰ γιὰ τοὺς μεγάλους μουσουργοὺς τῆς Δύσεως.

Εἶναι ὁμως ἀλήθεια, ὅτι πολλοὶ διδάσκαλοι τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Μουσικῆς διεκδικοῦν ἀνώτερο ἔπαινο καὶ ἀξία, διότι ἦσαν **Ἅγιοι**, δηλαδὴ ζοῦσαν στὸν ὑψιστο βαθμὸ τὴν ἐκκλησιαστικὴ ἐν Χριστῷ ζωὴ καὶ ἔγραψαν ὄχι ἀπλῶς θρησκευτικὴ μουσικὴ, τὴν ὁ-

ποία διακρίνει τὸ προσωπικὸ - ἀτομικὸ στοιχείο, ἀλλὰ ἐκκλησιαστικὴ λειτουργικὴ μουσικὴ, ποὺ εἶναι ἔκφρασις τῆς γνησίας κοινοτικῆς - κοινοβιακῆς ζωῆς τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

Θὰ αισθανόμεθα τὸ ἀσύγκριτο μεγαλεῖο τῶν βυζαντινῶν μελουργῶν μας, ἂν εἶχαμε μελετήσῃ καὶ ἀσχοληθῇ περισσότερο μὲ τὴν Βυζαντινὴ Ψαλμωδία.

Στὸ σημεῖο αὐτὸ θὰ ἔπρεπε νὰ ἀκούσουμε τοῦλάχιστον τοὺς ξένους ἐρευνητές, οἱ ὅποιοι μᾶς συμβουλεύουν νὰ προσέξουμε περισσότερο τὸν ἀνεκτίμητο μουσικὸ θησαυρὸ μας.

Ἡ ἀλήθεια αὐτὴ ἀποδεικνύεται ἀπὸ τὸ γεγονός, ὅτι οἱ ὕμνοι τῆς Ἐκκλησίας μας ὄχι μόνο διαθέτουν ἀξίαν ὑψηλῆς μουσικῆς ποιότητος, ἀλλὰ ἐξακολουθοῦν καὶ σήμερα νὰ τρέφουν πλουσίως τὸ Ὀρθόδοξο Πλήρωμα.

Ἡ συμμετοχὴ καὶ ἡ συμβολὴ τῆς ὑμνωδίας κατὰ τὴν θεία λατρεία εἶναι ἴσως μεγαλύτερη ἀπὸ τίς ἄλλες ἐξωτερικὲς ἐκδηλώσεις στὸν λειτουργικὸ χῶρο.

Ὁ πιστός, ὁ ὁποῖος ζῆ συνειδητὰ τὴν λειτουργικὴ ζωὴ τῆς Ὀρθοδοξίας, τρέχει πάντα μὲ τὴν ἴδια δίψα καὶ διάθεσι στὸν χῶρο τῆς Ἐκκλησίας, γιὰ νὰ ἀκούσῃ τοὺς ἱεροὺς ὕμνους, οἱ ὅποιοι ἂν καὶ συχνὰ ἐπαναλαμβάνωνται, ὁμως κάθε φορὰ ἔχουν νὰ προσφέρουν κάτι τὸ *νέο* καὶ *διαφορετικόν*.

Δὲν ἀποτελεῖ ἴσως ὑπερβολὴ ἢ ἄποψις ὅτι, ἂν σήμερα ὑπάρχη Ὁρθοδοξία, τοῦτο ὀφείλεται κατὰ κύριο λόγο στὸ γεγονός, ὅτι ἡ Ἐκκλησία διετήρησε ζῶσα τὴν Λειτουργικὴ Παράδοσι Αὐτῆς.

Στὴν ζῶσα Παράδοσι αὐτὴ μετέχει μὲ τρόπο ἰδιαίτερο καὶ ἡ Βυζαντινὴ Μουσικὴ: εἶναι πάντα ἐπίκαιρη, ἀνεξάντλητη, μὲ πλοῦτο καὶ ἀνεπανάληπτη ποικιλία ἐκφράσεως, σὲ βαθμὸ πού εἶναι πλέον γενικὴ ἢ ἀναγνώρισις, ὅτι **μόνο αὐτὴ** εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποδώσῃ κατὰ τέλειο τρόπο τὰ θεσπέσια ὑμνογραφικὰ κείμενα τῆς Ἐκκλησίας μας, διότι φέρει τὴν σφραγίδα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

(Συνεχίζεται)

(*) Περιοδ. «Ἁγιος Κυπριανός», ἀριθ. 213/Σεπτέμβριος-Ὀκτώβριος 1986, σελ. 79-80.